

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.

2. Горбач О. В. Адміністративна відповідальність неповнолітніх, батьків або осіб, які їх замінюють: дис. канд. юрид. наук. Київ, 2006.

3. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 № 20/95 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Становище дітей, які потерпіли від злочину: досвід України. Інформаційні матеріали. Цюман Т. П. За загальною редакцією Зверєвої І. Д. Київ, 2010.

Захарченко Олександр Валерійович

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Козаков Дмитро Вікторович

прокурор Криворізької
південної окружної прокуратури

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ГЕНЕЗА ВИНИКНЕННЯ СТЕРЕОТИПІВ АНОМІЇ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Девіантність неповнолітніх є однією з найбільш актуальних проблем сучасного суспільства, її частка в загальній структурі злочинності є стабільно високою: не зменшується і суспільна небезпечність діянь, що вчиняються неповнолітніми. Покарання є одним із способів реакції суспільства на протиправну поведінку неповнолітніх. Але, вирішуючи проблеми відповідальності неповнолітніх за скоєні злочини, слід мати на увазі, що навіть неповнолітній, який вчинив злочин, через свій вік є об'єктом підвищеного правового захисту. Зазначений фактор ураховує більшість міжнародно-правових документів, що регулюють правовий статус неповнолітніх, які вчинили правопорушення. Це зумовлює особливу побудову системи поводження з неповнолітніми правопорушниками та наявність у ній специфічних засобів впливу на осіб зазначеної категорії.

Забезпечення максимальної ефективності кримінального покарання, досягнення його цілей – одне з пріоритетних завдань кримінально-правової політики, для реалізації якої потрібно сформувати цілісну, несуперечливу систему кримінальних покарань. Ця проблема набуває особливої значущості у зв'язку з тим, що не будь-яке покарання може бути ефективним у разі його

застосування до особи, яка не досягла повноліття, у зв'язку з особливостями її психофізичного розвитку.

Під час проведення слідчих дій за участю неповнолітніх важливе місце повинна займати підготовка до їх проведення. Так, зазначається, що результати будь-якої слідчої дії за участю неповнолітнього залежать від того, у якому ступені слідчий враховує вікові, інтелектуальні та психологічні особливості неповнолітнього. І запорукою такої належної підготовки слідчого, про що свідчать окреслені напрями гарантування уникнення негативного впливу на неповнолітнього, є залучення до кримінального провадження спеціаліста–психолога. Із цього питання в правознавчій літературі відмічається, що вирішення психологічних проблем підготовки до допиту неповнолітнього включає у себе правильне визначення слідчим настрою особи, у якому відбивається її загальний емоційний тонус, прогноз можливої поведінки неповнолітнього в разі поставлення йому різного роду запитань, у тому числі й провокаційних, встановлення психологічного контакту між неповнолітнім і слідчим.

Вважаємо, що консультація психолога, вивчення ним особи неповнолітнього-підозрюваного та надання відповідних рекомендацій слідчому забезпечить максимально ефективні організацію та проведення слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітніх. Така думка знаходить свою підтримку серед науковців, які відмічають, що суттєву допомогу слідчому може надати кваліфікований психолог, указавши слідчому оптимальний варіант установа психологічного контакту, можливості визначення доказів поведінки за психологічним «малюнком» поведінки. Також погоджуємось із думкою Є. Міщенко, який звертає увагу на те, що, як свідчить аналіз слідчої практики, тактика проведення дій за участю підлітків розвивається у тісному зв'язку з психологією та педагогікою, а тому під час організації розслідування цієї категорії проваджень слід використовувати знання з основ педагогіки та психології. На це вказується і в інших роботах із питань тактики проведення слідчих дій за участю неповнолітніх. Тому наголошу на необхідності якомога чіткішого визнання обов'язковості участі психолога у досліджуваному судочинстві та впровадження такої практики на рівні підзаконних нормативних актів і відповідних методичних рекомендацій до повсякденної діяльності слідчих.

---

1. Кримінальне судочинство щодо неповнолітніх : монографія/ В. В. Романюк. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. – 252с. (Серія «Бібліотечка слідчого і детектива: учасники кримінального провадження»). URL : http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/991/Кriminalne%20sudochynstvo%20shchodo%20nepovnlitnikh_monohrafiia_Romaniuk_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

2. Ільченко О.В. Правові аспекти застосування міжнародного досвіду у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції №1. Том2. Вип. 1(2). 2017. С. 148-152. URL : http://apnl.dnu.in.ua/1_2_2017/37.pdf.